

Psychopatologie z perspektywy antyrepresentacjonizmu. Analiza krytyczna

Jedno z kluczowych pytań filozofii brzmi: „Na czym polega myślenie?”. Odpowiadając na to pytanie, filozofowie uznawali przede wszystkim racjonalnie postępujących ludzi za wzorcowe przypadki do analizy. Wskutek tego zakładano, że nie można mówić o myśleniu w pełnym znaczeniu tego słowa u małych dzieci, zwierząt czy osób upośledzonych umysłowo lub z uszkodzeniami mózgu.

We współczesnej filozofii psychiatrii takie założenie się jednak przynajmniej częściowo podważa, uznając, że osoby cierpiące na różnego rodzaju psychopatologie mogą żywić przekonania czy – ogólnie rzecz biorąc – mieć myśli na różne tematy. Otwarte jest jednak pytanie, czy rzeczywiście ich myśli, w tym stany halucynacyjne i urojeniowe, mają treść same z siebie, czy też jedynie treść jest im przypisywana przez osoby, które obserwują ich zachowania. A może osoby cierpiące na amnezję i bezwiednie konfabulujące na swój własny temat już utraciły zdolność rzeczywistego myślenia?

Celem prowadzonych badań jest stwierdzenie, czy przyjęcie perspektywy, w której odmawia się pewnym stanom umysłowym charakteru treściowego – czyli reprezentacyjnego – jest uzasadnione. Będzie więc analizowana antyrepresentacyjna koncepcja zaburzeń poznawczych. W analizach wykorzystana zostanie koncepcja reprezentacji umysłowych wcześniej opracowana przez kierownika projektu, zgodnie z którą reprezentowanie jest funkcją mechanizmów umysłowych zdolnych do wykrywania niespójności w posiadanych informacjach. Koncepcja ta wyjątkowo dobrze się do tego nadaje, gdyż w stanach urojeniowych pacjenci często tracą możliwość krytycznej oceny treści swoich myśli. Czy zatem ich myśli tracą treść? Czy stają się myślami jedynie w jakimś przenośnym sensie? Czy może te zaburzenia mają jeszcze bardziej złożony charakter?

Przedmiotem rozważań będą zaburzenia poznawcze, w tym halucynacje, konfabulacje i psychozy, a także zaburzenia o charakterze częściowo poznawczym, takie jak pewne zaburzenia empatii, zaburzenia obsesyjno-kompulsywne i zaburzenia zdolności do tworzenia wyobrażeń umysłowych.